

ITMS kód Projektu: 26140230002
ITMS kód Projektu: 26120130002

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja IŽ Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Rusínske reálie a možnosti ich zaradenia do školského vzdelávacieho programu na základnej škole

Ing. Peter Dubovan
generálny riaditeľ
Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: Rusínske reálie a možnosti ich zaradenia do školského vzdelávacieho programu na základnej škole.

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Rusínsky jazyk je zavedený do vzdelávacieho systému v SR od školského roku 1997/1998. Jeho uvedenie do praxe vychádzalo z Konceptie vzdelávania detí občanov Slovenskej republiky rusínskej národnosti, ktorá akceptovala základné princípy alternatívneho vzdelávania i spoločenskú požiadavku občanov rusínskej národnosti na vzdelanie v materinskom jazyku. Začleneniu rusínskeho jazyka do školského systému predchádzali dva prieskumy záujmu rodičov. Prvý v roku 1994 bol zameraný na zistenie záujmu rodičov o výučbu predmetu rusínsky jazyk a kultúra v 2. ročníku ZŠ. Na základe získaných výsledkov v tom čase bol záujem o výučbu rusínskeho jazyka v troch okresoch u 251 žiakov. Druhý, podrobnejší prieskum, prebiehal začiatkom roku 1996 prostredníctvom školských správ východného Slovenska, t. j. tam, kde podľa sčítania obyvateľstva z roku 1991 bola najväčšia koncentrácia Rusínov. Vyhodnotenie prieskumu ukázalo, že v 47 obciach v 57 základných školách malo záujem o vyučovanie rusínskeho jazyka 582 žiakov. Na základe uvedených prieskumov a po vypracovaní základných školských dokumentov bolo možné v školskom roku 1997/1998 zaviesť predmet rusínsky jazyk a literatúra do 12 základných škôl. Praktické riešenie problému v skutočnosti však nebolo až také úspešné ako signalizoval prieskum, pretože výučba rusínskeho jazyka v školskom roku 1997/1998 sa začala napokon iba v 4 základných školách. Počet žiakov, ktorí sa v súčasnosti na Slovensku učia rusínsky jazyk sa medziročne pohybuje v rozpätí 180 – 220.

Zdroj: *In Zborník Rusíni na Slovensku súčasné postavenie a historické kontexty vývinu, Bratislava – Prešov 2012. Súčasný stav Rusínov na Slovensku, Anna Plišková, Ústav rusínskeho jazyka a kultúry Prešovskej univerzity, Prešov, s.14 - 16* http://www.rusyn.sk/data/att/7081_subor.pdf

Najväčším známym problémom, s ktorým Rusíni na Slovensku v procese rozvoja svojho školstva bojujú, je progresívna asimilácia mladej a strednej generácie vo všetkých sociálnych skupinách. Atribúty ako národná hrdosť, vzťah k svojmu jazyku, jeho pestovanie a rozvoj dnes už nie sú „v kurze“, preto je potrebné hľadať spôsoby, ako vyučovanie rusínskeho jazyka zatriktívniť. Predovšetkým na území kompaktno obývanom rusínskou národnostnou menšinou vyvstáva potreba zakomponovať rôznymi formami kvantum zaujímavých a historicky, folklórne, jazykovo a národopisne hodnotných rusínskych reálií do vyučovacích hodín rôznych predmetov.

Zdroj: *Marek Gaj: Súčasný stav rusínskeho národnostného školstva a jeho perspektívy, str. 31 – 33,* http://www.rusyn.sk/data/att/7081_subor.pdf

Problematika rusínskych reálií je taká široká, že sa môže využiť i na iných vyučovacích hodinách, ktoré učitelia realizujú. Máme na mysli predovšetkým predmety ako dejepis, regionálnu výchovu, multikultúrnu výchovu, mediálnu výchovu, geografiu, vlastivedu a prírodovedu, etickú výchovu, výtvarnú výchovu, výchovu umením a hudobnú výchovu. Tu je dostatočný priestor pre dejiny, piesne, zvyky, tance, geografiu, komparatívnu lingvistiku, dialektológiu, maliarstvo, žurnalistiku a na mnohé ďalšie motivačné aktivity pre žiakov.

Na základe vyššie uvádzaných údajov bola preukázaná potreba a nevyhnutnosť tvorby vzdelávacích programov s tematikou a problematikou podporujúcich vyučovanie rusínskeho jazyka na Slovensku.

Druh kontinuálneho vzdelávania:

aktualizačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania:

kombinovaná – prezenčná a dištančná

Ciele vzdelávacieho programu:**Hlavný cieľ:**

Rozšíriť profesijné kompetencie potrebné na štandardný výkon pedagogickej činnosti učiteľa v oblasti aplikácie rusínskych reálií do školského vzdelávacieho programu základnej školy na rusínskej národnostnej škole.

Špecifické ciele:

- rozšíriť znalosti v problematike štátneho a školského vzdelávacieho programu,
- rozvíjať schopnosť analyzovať obsahový štandard z hľadiska zakomponovania rôznych foriem rusínskych reálií do procesu vyučovania,
- rozšíriť spôsobilosť charakterizovať a identifikovať rôzne rusínske reálie vhodné pre zakomponovanie do školského vzdelávacieho programu v rámci konkrétnych predmetov,
- rozvíjať spôsobilosti prepájať jednotlivé predmety s problematikou rusínskych reálií,
- prehĺbiť zručnosť aplikovať rusínske reálie do vyučovacieho predmetu účastníka.

Obsah vzdelávacieho programu:**Modul 1 – Štátny a školský vzdelávací program na rusínskej národnostnej škole**

Téma	Forma	Časový rozsah
<ul style="list-style-type: none"> • Charakteristika štátneho a školského vzdelávacieho programu pre ISCED 1 a 2 princípy a zásady ich tvorby, vnútorná štruktúra. 	Prezenčná – teoretická časť	2 h
<ul style="list-style-type: none"> • Školský vzdelávací program na rusínskej národnostnej škole – analýza obsahového štandardu z hľadiska možností prepojenia jednotlivých predmetov s problematikou rusínskych reálií – praktická činnosť. 	Prezenčná – praktická časť	4 h
Spolu		6 h

Modul 2 – Rusínske reálie vhodné pre zakomponovanie do školského vzdelávacieho programu v rámci konkrétnych predmetov

Téma	Forma	Časový rozsah
<ul style="list-style-type: none"> • Reálie rusínskej histórie a súčasnosti a ich spojenie s vlastivedou a dejepisom. 		2 h
<ul style="list-style-type: none"> • Reálie folklóru a folkloristiky a ich spojenie s formami dramatizácie. 		2 h
<ul style="list-style-type: none"> • Reálie geografie rusínskych území spojené s formami spracovania a motivačného využitia kartografických produktov. 		2 h
<ul style="list-style-type: none"> • Národopisné rusínske reálie (krst, svadba, pohreb, kalendárna obradovosť...) a ich spojenie s regionálnou výchovou, dejepisom a vlastivedou. 	Prezenčná – teoretická časť	3 h
<ul style="list-style-type: none"> • Multikultúra a multikulturálne reálie v spojení s rusínskou problematikou, spojenie rusínskych reálií s regionálnou výchovou, etickou výchovou a multikultúrnou výchovou. 		3 h
Spolu		12 h

Modul 3 – Rusínske reálie vhodné pre zakomponovanie do školského vzdelávacieho programu v rámci výchovných predmetov

Téma	Forma	Časový rozsah
<ul style="list-style-type: none"> Rusínske reálie a ich aplikácia v ŠKVP do výchovných predmetov (hudobná výchova, výtvarná výchova, výchova umením a mediálna výchova) – teoretická časť. 	Prezenčná – teoretická časť	3 h
<ul style="list-style-type: none"> Spojenie rusínskych reálií s hudobnou výchovou – metodika praktického nácviku rusínskej piesne. 	Prezenčná – praktická časť	3 h
<ul style="list-style-type: none"> Spojenie rusínskych reálií s výchovou umením – ukážky námetov, praktické cvičenia. 	Prezenčná – praktická časť	3 h
<ul style="list-style-type: none"> Spojenie rusínskych reálií s výtvarnou výchovou – ukážky námetov na výtvarné spracovanie, praktické cvičenia. 	Prezenčná – praktická časť	3 h
<p>Dištančná forma: Návrh metodiky vyučovacej hodiny so zapracovanými prvkami rusínskych reálií.</p> <p>Výstup: Príprava vyučovacej hodiny vyučovacieho predmetu účastníka so zapracovanými prvkami rusínskych reálií z modulu 2 a 3 (podľa vlastného výberu). Formát: A 4, rozsah cca 2 – 3 normostrany.</p>	Dištančná	5 h
Spolu		12/5 h

Profil absolventa:

Absolvent vzdelávacieho programu má kompetencie implementovať získané poznatky z problematiky vhodnej aplikácie rusínskych jazykových, národopisných a folklórnych reálií do vyučovania v rámci ponuky predmetov školského vzdelávacieho programu. Pozná možnosti obsahového štandardu školského vzdelávacieho programu na rusínskej národnostnej škole pre vhodné zakomponovanie rusínskych reálií.

Rozsah vzdelávacieho programu:

Celkom 35 hodín, z toho 30 hodín prezenčne a 5 hodín dištančne.

Trvanie vzdelávacieho programu:

najviac 10 mesiacov

Blížšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov; kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória pedagogických zamestnancov:

- učiteľ

Podkategórie:

- učiteľ pre primárne vzdelávanie (učiteľ prvého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy).

Kariérový stupeň:

- samostatný pedagogický zamestnanec,
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou,
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou.

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Kariérová pozícia: -

Vyučovaci predmet: vlastiveda, prírodoveda, dejepis, geografia, etická výchova, hudobná výchova, výchova umením, výtvarná výchova.

Podmienky pre zaradenie uchádzačov na kontinuálne vzdelávanie:

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre pedagogických zamestnancov vyučujúcich na rusínskej národnostnej škole v uvedenej kategórii a podkategóriách, ktorí spĺňajú kvalifikačný predpoklad na vyučovanie predmetov vlastiveda, prírodoveda, dejepis, geografia, etická výchova, hudobná výchova, výchova umením, výtvarná výchova v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z .z. v znení neskorších predpisov a ktorí majú absolvovaných **aspoň šesť mesiacov** pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 9 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Spôsob prihlasovania na vzdelávanie:

Písomná prihláška na kontinuálne vzdelávanie podpísaná uchádzačom.

Spôsob preukázania príslušnosti k cieľovej skupine:

Riaditeľ školy na prihláške potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa. Riaditeľovi školy potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania vzdelávacieho programu:

Vzdelávací program sa ukončuje záverečnou prezentáciou pred lektorom a účastníkmi vzdelávania.

Požiadavky na ukončovanie vzdelávacieho programu:

Požiadavky na ukončenie:

1. účasť najmenej 80 % z celkového rozsahu prezenčnej formy vzdelávania,
2. spracovanie výstupu z dištančnej formy vzdelávania,
3. úspešné absolvovanie záverečnej prezentácie Obsah prezentácie: Zaradenie rusínskych reálií do predmetu školského vzdelávacieho programu podľa aprobácie účastníka vzdelávania. Formát: Prezentácia spracovaná v MS Power Point, rozsah cca 10 snímok.

Personálne zabezpečenie a garant vzdelávacieho programu:

Garant vzdelávacieho programu:

Doc. PhDr. Anna Plišková, PhD., vysokoškolský pedagóg, riaditeľka Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry Prešovskej univerzity v Prešove, Ul. 17. novembra 15, 080 01 Prešov.

Garant spĺňa požiadavky § 43 ods. 4 a 5 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Lektori vzdelávacieho programu:

Učители Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry Prešovskej univerzity, pedagogickí zamestnanci škôl a odborní zamestnanci školských zariadení, ktorí spĺňajú kvalifikačné požiadavky a majú odborné predpoklady v danej oblasti obsahu vzdelávania, učители pre kontinuálne vzdelávanie, vysokoškolskí učители, odborní zamestnanci vedecko-výskumných inštitúcií.

Lektori musia spĺňať podmienky Čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

Finančné, materiálne, technické a informačné zabezpečenie:

Financovanie vzdelávacieho programu:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a prostriedkov rozpočtu MPC. V prípade viacdňových vzdelávacích podujatí bude ubytovanie a stravovanie hradené iba z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Materiálne zabezpečenie:

Prezentačné vybavenie (tabuľa, flipchartový papier, baliaci papier, fixky). Literatúra k jednotlivým modulom a témam bude účastníkom odporúčaná lektormi vzdelávania.

Technické a informačné zabezpečenie:

Notebook, CD prehrávač, reproduktory, dataprojektor pre lektora.

Návrh počtu kreditov:

Spolu **9 kreditov**.

7 kreditov za rozsah vzdelávania a 2 kredity za spôsob ukončenia.